

INN K A L L I N G

til
formannskapsmøte

Det innkalles til formannskapsmøte på Kommunehuset **torsdag 14. juni kl. 15.30.**

Til behandling:

F-SAK 36/12 OPPARBEIDELSE AV INDUSTRI TOMT SAMT
OMREGULERING AV INDUSTRI FELTET

F-SAK 39/12 STØTTE TIL OMBYGGING AV LOKALER FOR
DAGLIGVAREBUTIKK

Eventuelt.

Forfall meldes kommuneadministrasjonen snarest.

Rømskog, 07.06.12

Kari Pettersen
ordfører

Anne Kirsti Johnsen
rådmann
(sign.)

RØMSKOG KOMMUNE

SAK: OPPARBEIDELSE AV INDUSTRI TOMT SAMT OMREGULERING AV INDUSTRI FELTET

Behandlende organ:	Møtedato	Sak nr.	Ark. nr.
Formannskapet	04.06.12	36/12	624
Formannskapet	14.06.12		624
Kommunestyret	14.06.12	35/12	624

Saksbehandler: rådmann Anne Kirsti Johnsen

1. HVA SAKEN GJELDER:

Søknad fra Normeka AS om opparbeidelse av industritomt og omregulering av industrifeltet.

2. RÅDMANNENS FORSLAG TIL INNSTILLING:

1. Det bevilges kr 550 000 fra disposisjonsfond til opparbeidelse av og inngjerding av deler av tomten Normeka AS leier på industrifeltet, frigjøring av nytt areal samt flytting av miljøstasjonen.
2. Det bevilges kr 100 000 fra disposisjonsfond til omregulering av industrifeltet.

3. VEDTAK:

3.1 FORMANNSKAPETS BEHANDLING:

3.2 FORMANNSKAPETS INNSTILLING TIL KOMMUNESTYRET:

4. SAKENS FAKTA:

Normeka AS leier lokaler av Rømskog Næringssselskap AS som delvis står på kommunens grunn. Normeka AS trenger mer lagerplass, og ønsker å oppføre lagerhall på industrifeltet, og at deler av utearealet opparbeides med asfalt. Det er behov for flytting av miljøstasjonen og utvidelse av gjerdet.

Bedriften har også behov for utvidelse av eksisterende lokale. I den forbindelse er det ønskelig at veien legges om.

Planene er forelagt partienes gruppeledere og kommunen.

Prosjektet er kalkulert til totalt kr 640 000, og arbeidene knyttet til tomten er i en slik størrelsesorden at det må legges ut på anbud. Når det gjelder en evt. utvidelse av eksisterende lokaler så er det en sak som må oversendes Rømskog Næringssselskap AS for behandling.

Formannskapet vedtok i møte 04.06.12 saken utsettes og behandles i nytt formannskapsmøte (14.06.12) og ba administrasjonen legge frem mulige løsninger for å overdra tomten på industrifeltet til Rømskog Næringssselskap AS, og anslå hvor lang tid denne prosessen vil ta.

Hele industrifeltet ble i sin tid ervervet for kr 1,6 mill. Den del av gnr 74 bnr 65 som Normeka AS sin bebyggelse står på anslås å ha en verdi på kr 90 000. Det skal betales 2,5 % av prisen pluss kr 1 548 i avgift til staten. Idrettsplassen ligger også på denne tomten slik at før en overdragelse kan skje, må det gjennomføres en fradeling. Det anslås at prosessen med fradeling og overdragelse vil ta om lag 5 uker.

5. RÅDMANNENS VURDERING:

Normeka AS er en hjørnesteinsbedrift i Rømskog, og det er positivt at bedriften ekspanderer. Det er mulig å flytte miljøstasjonen slik at det nye arealet som ønskes disponert blir tilgjengelig for Normeka AS. En eventuell oppgradering av dagens tomteareal er kommunen som tomteeiers ansvar, og prosjektet totalt er vurdert å koste kr 550 000.

Det er en omfattende prosess å omregulere industrifeltet slik Normeka AS ønsker siden andre grunneiere vil bli berørt hvis veien skal flyttes. Det må kjøpes prosjekteringsbistand til dette arbeidet.

Hvis tomten overdrag til Rømskog Næringssselskap AS vil selskapet kunne forhandle frem økt leiepris med Normeka AS slik at utgiftene knyttet til opparbeidelse av tomta kan dekkes inn gjennom økt husleie.

Når det gjelder prosjektering av opparbeidelse og inngjerding av tomten samt utførelsen av arbeidet så har ikke næringssselskapet egne ansatte, og det må kjøpes inn tjenester til å utføre arbeidet. Næringssselskapet er underlagt samme innkjøpsreglement for varer og tjenester som kommunen.

En overdragelse av den del av gnr 74 bnr 65 som Normeka AS disponerer i dag vil forsinke prosessen betraktelig og anbefales ikke av rådmannen.

6. AKTUELLE VEDLEGG (i saksmappa):

Søknad fra Normeka AS
Kart over Industrifeltet

7. UTSKRIFT SENDT:

**SAK: STØTTE TIL OMBYGGING AV LOKALER FOR
DAGLIGVAREBUTIKK**

Behandler organ:	Møtedato	Sak nr.	Ark.nr.
Formannskap	14.06.2012	39/12	504
Kommunestyret	14.06.2012	38/12	504

Saksbehandler: Roar Karlsen

1. HVA SAKEN GJELDER:

Søknad om bagatellmessig støtte til ombygging av Tørnbybutikken.

2. RÅDMANNENS FORSLAG TIL INNSTILLING:

1. Administrasjonen forhandler frem en avtale med Dag Havnås. Avtalen skal bygges på samme forutsetninger som avtale datert 22. mai 2010.
2. Det bevilges tilskudd på 200.000 EURO til Dag Havnås til ombygging av Tørnbybutikken under forutsetning av at avtalen godkjennes av Kommunestyret.
3. Tilskuddet gis som bagatellmessig støtte, jfr. lov av 27. november 1992 nr. 117 om offentlig støtte §2, jfr. forskrift 2008-11-14 nr. 1213 om unntak fra notifikasjonsplikt for offentlig støtte §2. Tilskuddet merkes som "de-minimisstøtte".
4. Tilskuddet dekkes over investeringsbudsjett 2012, beløp avsatt fra disposisjonsfond til næringsformål.

Rådmannen i Rømskog, 07.06.2012

Anne Kirsti Johnsen
rådmann

Roar Karlsen
Økonomimedarbeider

3. FORMANNSKAPETS INNSTILLING TIL KOMMUNESTYRET:

4.SAKENS FAKTA:

Bakgrunn

Rømskog Kommune har mottatt søknad, datert 29. mai 2012 fra Dag Havnås om bagatellmessig støtte på EURO 200.000 til ombygging av Tømbybutikken. Dagens driver Ola Bakker har sagt opp sin leieavtale med Dag Havnås pr 31. juli 2012. Mattilsynet har gitt flere pålegg om omgjøring for at butikken skal være godkjent for videre drift.

Dag Havnås har nå inngått ny leieavtale med ny driver fra og med 01. august 2012. Det er opplyst at ny driver skal kjøpe varelager og butikkutstyr av den forrige driveren, for å unngå at det blir en periode hvor butikken blir stengt.

Følgende punkter er beskrevet i søknaden fra Dag Havnås:

- Situasjonsskart Ax med tegning av utvidelse og nye parkeringsplasser
- Adkomst ned til dagens tomt for verksted krever ytterligere tomtekjøp fra grunneier
- Vedlagte skisse Ax viser fasade mot nord med høydeforskjell ned til verksted
- Vedlagte egen skisse i A3 viser nye butikkarealer og lagerareale som nå er butikk
- Nye butikkarealer på ca 200 kvm og lagerarealer rehabilitert fra dagens butikklokaler. Dette innebærer flytting av dagens melkebrønn og alle tekniske maskiner til fryse- og kjøledisker. Dessuten installasjon av nytt varme-/kjøleanlegg og bygging av kjeller. Dette har et budsjett på kr 3.051.300, som er en betydelig reduksjon i forhold til budsjett fra våren 2010, dette var på 5.700.000
- I tillegg vil ny leietager investere i butikkinnredning/utstyr for ca kr 1.000.000
- Finanskostnader og uforutsett er ikke medregnet i budsjettet
- Alle tall er netto etter fradrag for ca kr 763.000 i mva, dette betinger en avgiftspliktig virksomhets drift i lokalene

Framdriftsplan:

Søker skisserer at grunnarbeidene vil starte i august 2012 og at rivning av lager og ombygging vil kunne være ferdig ca juni 2013.

Dag Havnås sier i sin søknad at for hans del er det viktig å vurdere, nå som i 2010, prosjektets totale økonomiske risiko. Derfor søkes det om Euro 200.000 til å gjennomføre prosjektet. Han sier videre at dette beløpet vil være helt avgjørende for å kunne gå videre med prosjektet. Hvis det ikke er en bred politisk enighet til støtten, vil han også vektlegge dette som en risiko. Den vesentligste forskjellen i dag i forhold til våren 2010 er at butikkeier har sikret seg en intensjonsavtale med ny driver, avtalen forutsetter at innvilget støtte vil redusere minimumshusleien.

Dag Havnås bekrefter i sin søknad at han ikke har mottatt offentlig støtte til butikklokalet eller annen næring i årene 2009-2011. Dette er en forutsetning for at maksimalt støttebeløp på Euro 200.000 kan innvilges.

I 2011 arbeidet kommunen med planer om nybygg, og det var ingen aktuelle drivere som kunne drive butikk med den husleie kommunen anslo som markedsleie. Husleien som er skissert i den avtalen som nå foreligger ligger på det nivå som kan betegnes som "markedsleie" på Rømskog.

Det er ikke kommet søknad fra ny driver om støtte. Administrasjonen har hatt kontakt med ny driver, og det er informert om støtteordningen.

Dag Havnås opplyser at han nå starter opp med å skjøte eiendommen over til seg, slik at dette formelt skal være i orden i løpet av et par uker.

Juridiske forhold:

Problemstillingen om begge partene kan innvilges støtte som til sammen overstiger 200 000 EURO ble reist. Denne problemstillingen er vurdert av ALT Advokatfirma, se vedlegg, og det er også konferert med KS-advokatene.

5. RÅDMANNENS VURDERING:

Det er svært positivt for Rømskog at det det nå ser ut til å kunne bli fortsatt butikkdrift på Tømby. Dette er et tiltak som kommunen bør støtte. Det er avsatt midler til næringsformål i investeringsbudsjettet for 2012.

Begge advokatene som kommunen har fått bistand fra ser at det kan oppstå problemer hvis både eier og driver tildeles støtte som til sammen overstiger beløpsgrensen 200 000 EURO. Dette begrunnes med at støttebeløpet til eier vil få innvirkning på den husleien som driver skal betale. Dette uavhengig av om det blir opplyst eller ikke opplyst i søknad og avtale. Støtten vil da til slutt gi driver fordeler.

Den nye bestemmelsen om støtte til foretak som er pålagt tjenester av allmenn økonomisk betydning vurderes ikke å komme til anvendelse. Etter denne bestemmelsen er taket for støtten 500.000 EURO, men det kan kun gis kompensasjon for kostnader forbundet med pålagte oppgaver. Det vurderes at ingen av tjenestene butikken skal yte er pålagt av det offentlige.

Det som til syvende og sist er avgjørende er hvem som reelt sett mottar fordelene av at støtten gis. Det er nok ingen tvil i denne saken at dette reelt sett blir butikkdriver. I denne saken må vi da se både eier og driver samlet og maksimum støttebeløp etter denne bestemmelsen vurderes da til sammen å være 200.000 EURO.

Det vurderes at den støtten det nå foreslås å tildele eier også vil komme driver til gode all den tid den vil medvirke til at utleieprisen kan holdes på et nivå som gjør at butikken kan drives.

6. AKTUELLE VEDLEGG:

- Søknad om støtte fra Dag Havnås (ligger i saksmappe)
- Intensjonsavtale mellom eier og driver (konfidensiell avtale)
- Juridisk betenkning fra Advokatfirma ALT.
- Utkast til tidligere avtale mellom Rømskog kommune og Dag Havnås datert 22.5.10

AVTALE

mellom

Rømskog kommune og Dag Havnås

om bagatellmessig støtte i forbindelse med utbygging av dagligvarebutikk i Rømskog.

1. Rømskog kommune vurderer det som svært viktig at man kan ha en dagligvarebutikk i kommunen.

Dag Havnås leier ut lokaler til dagligvarebutikk i dag. Det er nødvendig med utbedring av eksisterende lokaler/bygging av nye lokaler for å få en butikk som kan møte dagens krav.

Rømskog kommune erkjenner at byggekostnadene er så vidt høye – og kundegrunnelaget så vidt begrenset – at Havnås vanskelig kan regne med å få en husleie som dekker hans kostnader.

For å redusere byggekostnadene vil Rømskog kommune gå inn med 1.550.000,- i bagatellmessig støtte (senere kalt støtte) til bygging av lokaler til butikk på visse vilkår.

2. Støtten skal gi lavere husleie for drifter av dagligvarebutikken enn om slik støtte ikke var blitt gitt. Det må legges fram regnskap som dokumenterer at den bagatellmessige støtten i sin helhet er brukt til redusert husleie.
3. Støtten utbetales slik:
 - Ved godkjent reguleringsplan 15%
 - Det resterende utbetales i henhold til utbetalingsplan for byggeprosjektet.

Støtten utbetales slik at den dekker kostnader før lånefinansiering, men etter at utbyggers egenfinansiering er brukt opp.

4. Støtten er knyttet til drift av dagligvarebutikk, og nedskrives over 10 år. Rømskog kommune tinglyser heftelse på eiendommen gnr. 69 bnr 10 og 24 i Rømskog. Heftelsene har prioritet etter 1. og eventuelt 2. prioritet lån som benyttes til bygging av butikken. Avskrivingsperioden starter når det startes opp drift av dagligvarebutikk i de nye lokalene.
5. Denne avtalen bygger på økonomiske beregninger slik det går fram av vedlegg nr. 1 datert 20.01. 2010.

6. Tilsagnet om støtte forutsetter at byggearbeidene er startet opp senest 1 år etter at reguleringsplanen for butikken er vedtatt, og at butikken er tatt i bruk innen 2 år etter at reguleringsplanen for butikken er vedtatt.

Dersom framdriften etter første avsnitt ikke kan overholdes på grunn av forhold som skyldes at entreprenør(er) (oppstart og byggetid), skal Havnås ta dette opp med kommunen umiddelbart slik at dette punktet kan reforhandles.

7. Dersom det opphører å være dagligvarebutikk i lokalene før tilskuddet er nedskrevet, skal resterende beløp tilbakebetales til Rømskog kommune. Restbeløpet forfaller 6 mnd etter siste åpningsdag for dagligvarebutikken.
8. Dersom Dag Havnås ikke får leid ut lokalene i avskrivingsperioden for støtten, kan det tas opp forhandlinger om helt eller delvis ettergivelse av resterende støtte. Det kan knyttes forutsetninger til en eventuell ettergivelse.
9. Avtalen er offentlig. Når det gjelder underliggende dokumenter, vil de være offentlige/unntatt fra offentlighet i henhold til Lov av 19.05. 2006 nr. 16 Lov om rett til innsyn i dokument i offentlig verksemd.
10. Dersom det oppstår tvist mellom partene om tolkingen eller rettsvirkningene av denne avtalen, skal tvisten søkes løst ved forhandlinger. Fører ikke forhandlinger fram, skal saken avgjøres av de ordinære domstoler, med mindre partene blir enige om avgjørelse ved voldgift i henhold til Lov av 14. mai 2004 nr. 25 om voldgift. Voldgift skal i tilfelle være begjært 14 dager etter at partene ble enige om voldgiftsbehandling. Hver av partene skal oppnevne en voldgiftsmann, og voldgiftsmennene i fellesskap en oppmann. Unnlater en av partene å oppnevne voldgiftsmann eller blir voldgiftsmennene ikke enige om oppmann, foretas oppnevning av justitiarius i Heggen og Frøland Tingrett. Voldgiften avgjør tvisten med endelig og bindende virkning for begge parter. I tilfelle søksmål er Heggen og Frøland vernet for partene i kontrakten og garantistene, og varsel skal gis som for innenbys boende bestemt.
11. Denne avtalen er utferdiget i 2 eksemplarer – ett til hver av partene
12. For Rømskog kommunes vedkommende er avtalen inngått med forbehold om godkjenning av Rømskog kommunestyre

Rømskog,

Rømskog kommune

Dag Havnås

UTKAST TIL NOTAT

Til: Rømskog kommune
Fra: ALT Advokatfirma
Dato: 24. mai 2012

1 INNLEDNING

Dagens driver av den eneste matvarebutikken i Rømskog kommune avslutter driften 1. august 2012. Etter denne dato vil kommunen stå uten matvarebutikk.

Det foreligger planer om å pusse opp matvarebutikken for å få til ny drift. Vi har fått oppgitt av kostnadene ved dette er så høye at ny drift trolig ikke vil komme i stand uten tilskudd fra kommunen. Kommunen ønsker derfor å utnytte handlingsrommet i statsstøttereglene og vil i utgangspunktet tildele bagatellmessig støtte både til eier for endring av butikken, og til driver for oppstart av den nye butikken. Kommunen har derfor bedt oss om å vurdere om en slik tildeling av midler er i tråd med EØS-reglene for bagatellmessig støtte.

Ut fra de faktiske opplysninger vi har mottatt er det vår vurdering at det vil være mulig å tildele inntil 200 000 euro (ca. 1.6 millioner NOK) i bagatellstøtte til begge foretakene. Det må her imidlertid tas det forbehold at vi ikke kjenner til det endelige avtaleforholdet mellom partene og heller ikke til en eventuell kjedetilknytning for driveren.

I punkt 2 beskriver vi faktum i saken. I punkt 3 går vi kort gjennom forbudet mot offentlig støtte i artikkel 61(1) i EØS-avtalen. I punkt 4 vurderer vi hvordan bagatellreglene vil kunne anvendes av Rømskog kommune i den aktuelle saken. Punkt 5 berører helt kort de nye bagatellreglene for tjenester av allmenn økonomisk betydning, mens vi gir en oppsummering i punkt 6.

2 FAKTUM

2.1 Bakgrunn

Rømskog kommune er en liten kommune med ca. 680 innbyggere. I kommunen finns kun en matvarebutikk. Butikken har flere ulike tilleggsfunksjoner. I tillegg til salg av matvarer fungerer butikken som et postkontor, utleveringssted for medisin og salg av bensin. Butikken tilbyr dessuten Norsk Tipping, gassbytte, salg av blomster og konditorvarer og utkjøring av varer til eldre.

Avstanden til nærmeste butikk utenfor Rømskog kommune er henholdsvis 15 og 30 km fra kommunesenteret. Den nærmeste butikken tilbyr i stor grad samme varer og tjenester som matvarebutikken i Rømskog, med unntak for posttjenester som kun tilbys i den andre butikken.

Matvarebutikken har de seneste to årene blitt drevet av en ekstern butikdriver etter avtale med eieren av butikklokalet, Dag Havnås. Avtalen ble sagt opp, blant annet etter at Mattilsynet påla butikklokalet utbedringer. Utbedringene ville medføre økte kostnader, og partene ble ikke enige om hvordan disse kostnader skulle fordeles. Dagens avtale gjelder fram til 1. august 2012.

2.2 Eventuell ny drift av matvarebutikken

Det foreligger planer for å bygge om butikken med sikte på å få til ny drift. Det har funnet sted diskusjoner mellom eieren av lokalene og en mulig ny driver med sikte på å få i stand en avtale om dette. Eieren av lokalene er Autosport Dag Havnås, et enkeltpersonforetak med organisasjonsnummer 985 984 956. Den mulige driveren er Byggfirma Dag Halvorsen, et enkeltpersonforetak med organisasjonsnummer 974 365 081. Det foreligger så langt vi kjenner til ingen endelig avtale mellom partene, så følgende er basert på den informasjon som vi har mottatt fra Rømskog kommune. Ifølge denne informasjon kommer virksomheten for butikklokalet etter den nye avtalen å være stort sett den samme som i dag, med både salg av matvarer og funksjon som postkontor, utleveringssted for medisin og salg av bensin, utkjøring av varer til eldre osv.

Ombygging av lokalene vil bli gjort i samsvar med Mattilsynets krav til utbedringer. Kostnadene for disse vil deles mellom eier av lokalene og den nye butikdriveren. Kostnadene for endring av bygget vil i hovedsak betales av eieren, mens driveren skal betale for investering med utstyr, innredning og del av utanlegget for parkering m.m.

De to firmaene opererer uavhengig av hverandre og bærer selv sin egen økonomiske risiko ved virksomheten. Ifølge den informasjon vi har mottatt, er det foreløpig uklart hvorvidt matvarebutikken vil bli tilknyttet en kjede eller ikke.

3 KORT OM FORBUDET MOT OFFENTLIG STØTTE

På bakgrunn av en tolkning av ordlyden i artikkel 61(1), må følgende vilkår være oppfylt for at et tiltak skal rammes av artikkel 61(1):

1. Tiltaket må innebære støtte i form av en økonomisk fordel (støttebegrepet).
2. Støtten må være gitt av statsmidler (offentlig støtte).
3. Støtten må begunstige enkelte foretak eller produksjonen av enkelte varer eller tjenester (selektivitetskriteriet).
4. Støtten må ytes til foretak som driver økonomisk virksomhet (foretaksbegrepet).

5. Støtten må vri eller true med å vri konkurransen (konkurranssevridningsvilkåret).
6. Støtten må være egnet til å påvirke samhandelen innen EØS-området (samhandelskriteriet).

Vilkårene er kumulative, hvilket innebærer at samtlige vilkår må være oppfylt for at et tiltak skal være i strid med statsstøtteforbudet. Dette medfører eksempelvis at et tiltak kan iverksettes uten notifikasjon til ESA dersom ett eller flere av de ovennevnte vilkårene ikke er oppfylt. Det kan konstateres at de fire første vilkårene er oppfylt i den konkrete saken. Det vil kunne argumenteres for at vilkår seks ikke er oppfylt (og muligens også vilkår fem) ettersom matvarebutikken er av lokal karakter. EU-domstolen har imidlertid uttalt at det normalt kreves svært lite for å oppfylle disse to vilkårene. Det følger av EU-kommisjonens praksis at konkurransevridningskriteriet normalt vil være oppfylt selv om en virksomhet er av lokal karakter og at støtte til en slik virksomhet kun har begrenset påvirkning på samhandelen.¹ Det er en sterk konkurranse innen matvarebransjen i Norge, og det foreligger også en utstrakt konkurranse over landegrensene. De seks vilkårene synes derfor i utgangspunktet å være oppfylt, selv om en ikke kan utelukke at vurderingen etter en mer omfattende konkurranse- og samhandelsanalyse ville kunne være annerledes.

Selv om vilkårene i artikkel 61(1) EØS i utgangspunktet synes å være oppfylt, vil tiltaket likevel ikke være å anse som statsstøtte hvis kravene i forordningen om bagatellmessig støtte er oppfylt. I det følgende vil vi gå gjennom reglene for bagatellmessig støtte, og særlig i lys av spørsmålet om en kan gi bagatellstøtte til begge foretakene.

4 REGLENE OM BAGATELMESSIG STØTTE

4.1 Innledning

Rømskog kommune ønsker som nevnt ovenfor å tildele bagatellmessig støtte til både eier for endring av butikken, og til driver for oppstart av den nye butikken. Dette reiser problemstillingen om begge kan få 200 000 euro i bagatellmessig støtte hver, eller om 200 000 euro vil være den maksimale støttetildelingen til begge foretakene samlet sett.

Bagatellmessig støtte er regulert i Kommisjonsforordning nr. 1998/2006, som er inntatt i EØS-avtalen² og gjennomført i norsk rett ved § 2 i forskrift nr. 1429 av 5. desember 2003 om gjennomføring av EØS-regler om unntak fra notifikasjonsplikt for enkelte former for offentlig støtte.³

Av artikkel 2.1 i forordningen fremgår det at støttetiltak som oppfyller vilkårene i artikkel 2.2 til 2.5 anses å ikke oppfylle vilkårene i EØS artikkel 61(1). I og med at slike tiltak ikke skal anses som offentlig støtte, vil tiltakene heller ikke være omfattet av meldeplikten som følger av ODA protokoll 3 del I artikkel 1(3).⁴

¹ Se f. eks. C-172/03, Heiser, Sml. 2005; C 35/2006, Sweden - Land Sale Konsum, 2006.

² Kommisjonsforordning nr. 1998/2006 er inntatt i punkt 1ea i vedlegg XV (statsstøtte) til EØS-avtalen ved EØS-komiteens beslutning nr. 29/2007. Beslutningen trådte i kraft 28. april 2007.

³ Hjemmelen for Kommisjonen til å fastsette en grense for støttetiltak som ikke anses å oppfylle alle vilkårene i EF artikkel 87(1), og dermed heller ikke er underlagt notifikasjonsforpliktelsen i EF artikkel 88(3), følger av Rådsforordning (EF) nr. 994/98. Denne Rådsforordningen er ikke inntatt i EØS-avtalen siden de enkelte forordninger som blir vedtatt med hjemmel i Rådsforordningen uansett vil måtte inntas i EØS-avtalen på vanlig måte ved vedtak i EØS-komiteen.

⁴ Avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en domstol (ODA).

4.2 Virkeområde

Bagatellunntaket gjelder i utgangspunktet generelt, jf. forordningens artikkel 1. Artikkel 1 bokstav a) til h) angir sektorer og aktiviteter som er unntatt fra forordningens anvendelsesområde. Salg av dagligvarer og lignende faller innenfor bagatellreglens virkeområde, og kan i utgangspunktet benyttes av Rømskog.

4.3 200 000 euro til hvert enkelt foretak

4.3.1 Innledning

Den samlede støtten til hvert enkelt foretak kan ikke overstige 200 000 euro over en periode på tre skatteår. For Norges vedkommende følger skatteåret kalenderåret. Det er her tale om et engangsbeløp. Vi går ikke her nærmere inn på beregningen av tidsperioden.

4.3.2 En økonomisk enhet

Beløpsgrensen gjelder hvert enkelt *foretak*. Det er det EØS-rettslige foretaksbegrepet som må legges til grunn. Støtte gitt til flere enheter som etter norsk rett fremstår som selvstendige foretak, vil etter en EØS-rettslig vurdering måtte anses som støtte gitt til *ett* foretak dersom foretakene fremstår som én økonomisk enhet.⁵

Hvis det var samme eier som sto bak driften av butikken og som hadde eierskapet til lokalene ville dette vært ansett som én økonomisk enhet, og dermed som ett foretak. Her er det to forskjellige selskaper som utøver de forskjellige funksjonene. En kunne tenke seg at det ikke burde være noen forskjell på om dette ble utøvd av en eller to enheter, og at det av omgåelseshensyn ble ansett som én økonomisk enhet. Påvirkningen av konkurransen og samhandelen vil nok ikke være vesensforskjellig om dette er fordelt på en eller to selskaper.

Reglene om bagatellmessig støtte er likevel skrevet på en slik måte at foretak som reelt sett er flere økonomisk enhet vil kunne motta det maksimale støttebeløpet selv om det i enkelte sammenhenger samarbeider med andre økonomiske enheter, som også ville kunne motta støtte.

Dette kan illustreres med en sak fra Nederland. Nederlandske myndigheter opprettet i 1997 en støtteordning for 633 nederlandske bensinstasjoner som lå nær grensen til Tyskland. Dette for å redusere prisforskjellene på drivstoff mellom bensinstasjoner på ulike sider av grensen. Støtteordningen besto i reduserte avgifter per liter drivstoff for bensinstasjoner nær grensen, med et tak på 100 000 euro for hver bensinstasjon.⁶ Sistnevnte for å tilfredsstille kravene i reglene om bagatellmessig støtte. Problemet var at enkelte foretak eide flere bensinstasjoner, slik at støttetaket ble overskredet for disse foretakene. EU-kommisjonen kom til at det i disse tilfellene ble utbetalt mer enn det tillatte beløpet. Saken havnet senere i EU-domstolen. Nederlandske myndigheter argumenterte for domstolen at det ikke ville være noen forskjell på den økonomiske effekten på handelen mellom medlemsstatene eller på konkurransen om stasjonene hadde individuelle eiere, eller om noen stasjoner var eid av samme eier. EU-domstolen opprettholdt kommisjonens vedtak om at vurderingstemaet er om hver enkelt støttemottaker mottar støtte innenfor bagatellreglene, og ikke om hver enkelt stasjon mottar et bagatellmessig beløp.⁷

⁵ Se blant annet *Phedon Niolaides, Maria Kleis og Mihails Kekelekis, Cumulation of De minimis Aid to Enterprises that form a Single Economic Unit, European State Aid Law Quarterly 1/2008 s. 48.*

⁶ Grensen for bagatellmessig støtte var på dette tidspunktet 100 000 euro, men er senere hevet til 200 000 euro.

⁷ Sak C-382/99, *Nederlandske bensinstasjoner*, Sml. 2002, s. I-5163.

Av dette kan en slutte at selv om den økonomiske effekten av om støtten gis til to foretak i stedet for ett foretak vil være den samme, er dette ikke relevant for vurderingen av reglene om bagatellmessig støtte. Det vil derfor i utgangspunktet være mulig å gi mer bagatellmessig støtte til to separate foretak enn om ett foretak hadde vært mottaker av støtten.

Det avgjørende i denne saken vil således være om de to selskapene likevel må anses om én økonomisk enhet. Hva som utgjør én økonomisk enhet har vært gjenstand for omfattende diskusjoner både i rettspraksis og i juridisk teori, særlig innenfor den alminnelige konkurranseretten.⁸ Også innenfor statsstøtteretten har dette vært debattert. Vi går ikke her i detalj inn i hvordan begrepet skal forstås, men nøyer oss med å vise til at et av hovedvurderingstemaene er om to enheter kan opptre uavhengig av hverandre eller ett av foretakene reelt sett er kontrollert av det andre. I en artikkel i *European State Aid Law Quarterly* oppstilles det en god og praktisk fremgangsmåte for vurderingen av dette i statsstøttesaker som vi vil benytte i det følgende.⁹

Ved vurderingen av om to juridiske enheter (som i vårt tilfelle) likevel skal anses som én enhet kan en benytte en to-trinnsstest. Det første trinnet er en vurdering av eierskap, det andre en vurdering av kontroll.

Trinn 1

I dette trinnet ser en på hvem som eier mottakeren av bagatellmessig støtte, og eventuelt om mottakeren av den bagatellmessige støtten eier andre foretak. Hvis mer en 50 % av selskapet er eid av andre, eller en eier mer enn 50 % av andre selskaper vil dette normalt anses som én økonomisk enhet.

Så langt vi kjenner til, er de to selskapene Autosport Dag Havnås og Byggfirma Dag Halvorsen enkeltpersonsforetak som hverken er eid av andre, eller som har eierposisjoner i andre foretak. Vurderingen etter trinn én er derfor at dette er to forskjellige enheter.

Kontroll kan også utøves på grunnlag av andre måter enn gjennom eierskap, slik at det er nødvendig å gå videre til trinn to.

Trinn 2

Her nevnes det fem punkter av relevans for vurderingen av kontroll. Dersom noen av punktene er oppfylt kan dette tyde på at foretakene skal anses som en økonomisk enhet.

1. Spesielle stemmerettsregler eller andre regler som gir den ene foretaket kontroll over det andre foretakets handlinger.
2. De to ulike selskapene har samme personer som direktører eller styremedlemmer.
3. Selskapene er avhengige av hverandre, og kan ikke opptre uavhengig på grunn av langsiktige kontraktsforpliktelser angående produksjon, vareinnkjøp eller prising.
4. Det ene selskapet er agent for det andre, og kan ikke opptre uavhengig.
5. Om det foreligger familieband mellom aksjeeierne slik at familien samlet har kontroll på aksjene.

Ut fra de opplysningene vi har fått, foreligger det ikke noe som tyder på at punkt 1, 2, 4 eller 5 skulle være oppfylt. Når det gjelder punkt 3 foreligger det riktignok et avtaleforhold (eller vil foreligge et avtaleforhold) om oppussing og utleie av lokalene. Et ordinært utleieforhold

⁸ Se blant annet Richard Wish, *competition law*, fifth edition, side 87-90.

⁹ Phedon Niolaides, Maria Kleis og Mihails Kekeleakis, *Cumulation of De minimis Aid to Enterprises that form a Single Economic Unit*, *European State Aid Law Quarterly* 1/2008 s. 48.

vil imidlertid normalt ikke være nok til å konkludere med at utleier har kontroll over leietakers virksomhet (eller motsatt). Dette er normalt ikke avtaler som angår produksjon, vareinnkjøp eller prising. Hvis avtalen i den konkrete saken ikke går lengre enn ordinære leieavtaler, vil punktet ikke være oppfylt. Vurderingen ville kunne bli en annen dersom avtaleforholdet også berører driften av butikken.

Ingen av de fem punktene i trinn to av vurderingen synes dermed å være oppfylt.

Vurderingen etter å ha gått gjennom to-trinnstesten er at det her ikke foreligger én økonomisk enhet, men to selvstendige foretak. Begge kan dermed i utgangspunktet motta bagatellmessig støtte. Det tas her et forbehold om at vi ikke kjenner til det konkrete avtaleforholdet mellom partene. Dersom dette skulle være tettere, og eventuelt også behandle driften av butikken, vil vurderingen kunne bli en annen.

4.3.3 Hvem er den reelle mottakeren av støtten?

Et annet viktig punkt er at det ikke er avgjørende hvem som er den formelle mottakeren av støtten. Det avgjørende er at hvem som *reelt* sett mottar fordelene. I den ovenfor nevnte saken om nederlandske bensinstasjoner tilfløt ikke fordelene alltid bensinstasjonseieren, men noen ganger også oljeselskapene som leverte drivstoffet. I disse tilfellene ble mottakeren ansett å være oljeselskapene. Det er derfor viktig at støtten som et av foretakene får, ikke kan tilflyte det andre foretaket. Hvis det ut fra avtaleforholdet eller på annen måte reelt sett er slik at eieren eller driveren ender opp med noe av det andre foretakets bagatellstøtte vil støttetaket for denne bli overskredet.

4.3.4 Eventuell kjedetilknypning

Et siste punkt som kan nevnes her er at vurderingen ovenfor er gjort på bakgrunn av at driveren ikke er tilknyttet en kjede. Dersom det vil bli en kjedetilknypning vil en måtte vurdere om driveren fremdeles skal anses som én økonomisk enhet, eller om han da vil anses som en del av kjeden. I så fall vil beløpsgrensen gjelde kjeden som sådan. Det finnes ulike tilknytningsformer, så det er ikke sikkert dette vil være problematisk i den konkrete saken, men dette bør i hvert fall vurderes.

4.4 Prosessuelle regler

Artikkel 3.1 i forordningen om bagatellmessig støtte inneholder krav til hvilke prosedyrer som må følges dersom en ønsker å gi bagatellmessig støtte. Det organet som ønsker å gi bagatellmessig støtte må informere støttemottaker om det planlagte støttebeløpet og at dette utgjør bagatellmessig støtte. Støttegiver må uttrykkelig henviser til forordningen for bagatellmessig støtte, med full referanse til forordningens tittel og publiseringsdato i EU-tidende. Denne informasjonen må gis skriftlig. Dette kan gjøres forholdsvis enkelt.

Før støtten kan utbetales skal støttegiver be om en skriftlig erklæring fra støttemottaker om all annen bagatellmessig støtte som foretaket har mottatt siste år og de to foregående årene. Støttegiver har en aktiv kontrollplikt, og kan kun gi den nye bagatellmessige støtten etter å ha kontrollert at dette ikke vil føre til at den samlede mottatte bagatellmessige støtten siste år samt de to foregående år overskrider beløpsgrensene for bagatellmessig støtte. Dette vil heller ikke volde store praktiske problemer.

5 NYE REGLER OM BAGATELLSTØTTE TIL FORETAK SOM ER PÅLAGT TJENESTER AV ALLMENN ØKONOMISK BETYDNING

EU-kommisjonen har nylig (25. april 2012) vedtatt nye bagatellregler som unntar mindre støttebeløp som gis som kompensasjon for å yte tjenester av allmenn økonomisk interesse fra statsstøttereguleringen. Støtten kan være på inntil 500 000 euro (ca. 4 millioner NOK) per selskap over en treårsperiode. Reglene er for øvrig i stor grad de samme som de alminnelige bagatellreglene. Reglene er foreløpig ikke inntatt i norsk rett, men forventes å bli en del av norsk rett innen kort tid. Vi går ikke i detalj inn i disse reglene her. Dersom det viser seg at det blir vanskelig å anvende de alminnelige bagatellreglene, eller fordi man ønsker et økt handlingsrom, vil det kunne være aktuelt å vurdere om disse reglene vil være anvendelige i saken.

6 OPPSUMMERING

Ut fra de faktiske opplysninger vi har mottatt er det vår vurdering at det vil være mulig å tildele bagatellstøtte til begge foretakene. Det må her imidlertid tas det forbehold om at vi ikke kjenner til det endelige avtaleforholdet mellom partene og heller ikke til en eventuell kjedetilknypning for driveren.

Det vil også være mulig å vurdere hvorvidt de nye bagatellreglene for foretak som er pålagt tjenester av allmenn økonomisk betydning vil kunne være anvendelige. Beløpsgrensene er her høyere.

Det er viktig at vedtaket om å tildele bagatellstøtten oppfyller både de materielle og prosessuelle kravene i bagatellunntaket. Dette kan gjøres forholdsvis kort og enkelt. Vi kan gjerne lage et utkast til vedtak dersom dere skulle ønske det.